WYKŁAD I

CZYM JEST DEMOKRACJA?

STAN WSPÓŁCZESNEJ DEMOKRACJI

Podstawowe pytanie:

Jacques Rancière – czy żyjemy w czasach postdemokracji?

demokracji bez demos?

1. **Demokracja liberalna jako projekt nowoczesności**

- podstawowa wartość porządku politycznego i prawnego – wolność jednostki
- jednostka jest autonomiczna, dobro jednostki ma pierwszeństwo przed dobrem wspólnoty
- koniec dominacji Boga, Religii, koniec wieku dzięcięcości – skok Rozumu
- równość możliwości, równość w prawie i równość wobec prawa
- umowa społeczna
- demokracja to forma rządów; liberalizm – gwarancja praw i wolności jednostki, połączenie 1848
- problem: za mało demokracji czy za mało liberalizmu?

2. **Krytyka demokracji przez Prawicę:**

- Carl Schmitt: demokracja to czas marny – zanik IDEI
- Jose Ortega y Gasset triumf człowieka masowego
- Hannah Arendt: wulgarna ekspresja woli życia, animal laborens
- Komunitaryzm

3. **Krytyka demokracji przez Lewicę (Ernest Laclau, Chantal Mouffe, Slavoj Żiżek, Alain Badiou, Antonio Negri)**

- pragnienie powrotu polityki antagonistycznej
- nowoczesna władza zarządza „ludzkimi zwierzętami” –
- Peter Sloterdijk „hodowla ludzi
- Biowładza i biopolityka, współczesna demokracja to miękki totalitaryzm,
- Paradygmat współczesnej polityki – państwo stanu wyjątkowego – Giorgio Agamben

I. KIERUNKI ANALIZY DEMOKRACJI

1. **podejście historyczno-genetywne**
2. **podejście istytucjonalne**

- narzędzia realizacji zasady suwerenności ludu/narodu
- sposoby artykulacji woli suwerena
- demokracja bezpośrednia a demokracja pośrednia (przedstawicielska)
- krytyka fikcji prawnej przedstawicielstwa – demokracja konstytucyjna

3. **podejście behawiorystyczne** – zachowania wyborców, kultura polityczna

4. **podejście funkcjonalne**

- przesłanki i warunki demokracji
- wolność a równość
- demokracja a wolny rynek
- liberalizacja, demokratyzacja, konsolidacja
- demokracja a globalizacja

5. demokracja partycypacyjna a demokracja deliberatywna
6. powrót społeczeństwa obywatelskiego
7. nowe formy demokracji: elektroniczna, ekologiczna, radykalna, demokracja spektaklu

II SPOSOBY ROZUMIENIA DEMOKRACJI POLITYCZNEJ

1. **jako reżim polityczny – proceduralne koncepcje demokracji**

- wartości i zasady ustrojowe
- formalne i nieformalne reguły gry politycznej
- wolne wybory i zasada alternacji władzy
- relacje pomiędzy podmiotami gry politycznej

2. **jako efekt polityczny – normatywne koncepcje demokracji**

- ukształtowanie relacji politycznych w sposób pozwalający na łagodzenie antagonizmów między grupami społecznymi
- redukcja przemocy jako sposobu rozwiązywania konfliktów społecznych
- zgodność treści decyzji politycznych z preferencjami większości
- ochrona praw i wolności jednostki

3. **demokracja to konieczność rozwiązywania zasadniczych sprzeczności**

- dobro jednostki a dobro wspólnoty: liberalizm versus komunitaryzm
- granice polityczności: godność i prywatność jednostki a ingerencja państwa; mikrofizyka władzy i „miękki totalitaryzm”
- kryzys legitymizacji władzy i prawa jako kryzys sensu
- proporcja pomiędzy nieuniknionymi konfliktami społecznymi a koniecznym konsensem
- przyzwolenie rządzonych a efektywność systemu politycznego
- reprezentatywność władzy a zdolność sprawnego rządzenia